

Należy ukarać winnych ws. tajnych więzień CIA

21 stycznia 2015

Rządy europejskie, które współpracowały z CIA w zakresie tajnych więzień, przesłuchań oraz tortur w ramach tzw. globalnej „wojny z terroryzmem” prowadzonej przez Stany Zjednoczone, muszą w świetle nowych szczegółów zawartych w raporcie amerykańskiego Senatu pilnie wymierzyć sprawiedliwość odpowiedzialnym osobom – poinformowała Amnesty International w raporcie.

Raport „Przerwać zмовę milczenia. Europejscy wspólnicy w zbrodni” łączy szczegóły raportu Senatu USA z ogólnodostępnymi informacjami dotyczącymi tajnych ośrodków, które znajdowały się na Litwie, w Polsce i w Rumunii. Wśród innych rządów, które są oskarżane o ułatwienie tychże operacji, ogólnodostępne źródła wymieniają Niemcy, byłą Jugosławiąńską Republikę Macedonii oraz Wielką Brytanię. W niektórych przypadkach rządy te działały w zмовie z CIA w zamian za miliony amerykańskich dolarów.

Raport zwraca również uwagę na niewystarczająco stanowczą odpowiedź poszczególnych rządów, które nie przeprowadziły pełnego i skutecznego dochodzenia.

– Bez pomocy Europy Stany Zjednoczone nie byłyby w stanie przez tyle lat w tajemnicy więzić i torturować ludzi. Z Raportu Senatu jasno wynika, że zagraniczne rządy stanowiły kluczowy element „sukcesu” operacji CIA – zbierane od niemal dziesięciu lat dowody wskazują na strategicznych wspólników w Europie – mówi Julia Hall, ekspertka Amnesty International ds. antyterroryzmu oraz praw człowieka. – Skończył się już czas zaprzeczeń i przykrywek. Rządy nie mogą już zasłaniać się „bezpieczeństwem narodowym” i tajemnicą państwową w celu ukrycia prawdy o swojej roli w torturach i zaginięciach ludzi.

Nadszedł czas sprawiedliwości dla wszystkich, którzy padli ofiarą straszliwych praktyk cechujących te nielegalne operacje antyterrorystyczne, wśród których wymienia się podtapianie wodą, napaść seksualną oraz symulowanie egzekucji.

– Szokujące porzucenie przez USA po atakach z 11 września 2001 roku zasad prawa stanowi przestrogę dla wszystkich rządów borykających się z podobnymi aktami przemocy. Odstąpienie od praw człowieka i wolności obywatelskich jest moralnie i prawnie złe, alienuje niektóre społeczności, a także wysyła niebezpieczną wiadomość innym rządów skłonnych do łamania praw człowieka pod przykrywką „bezpieczeństwa narodowego” – dodaje Julia Hall. – Wszystkie prawa, działania i praktyki antyterrorystyczne muszą być zgodne z prawami człowieka i podstawową godnością każdej osoby. To szczególnie ważna zasada w tak trudnej dla Europy chwili, gdy rząd Francji – i nie tylko – musi poradzić sobie z tragicznymi atakami w Paryżu.

Raport Senatu wywołał różne reakcje byłych oraz obecnych europejskich urzędników państwowych, spośród których niektórzy przyznali się do współpracy w operacjach CIA. Sam raport Senatu nie wymienia wprost państw Europy, ale wiarygodne, ogólnodostępne dane oraz informacje ze źródeł Amnesty International jasno, a często też bardzo precyzyjnie, pokrywają się ze szczegółami o tajnych więzieniach i miejscach tortur prowadzonych przez USA przy pomocy zagranicznych partnerów rządowych wymienionych poniżej.

Polska – Po publikacji raportu Senatu dwóch polskich urzędników państwowych w końcu przyznało, że w Polsce istniało tajne więzienie CIA. Raport Senatu określa je jako „niebieskie miejsce zatrzymań”, zawiera też szczegóły dotyczące tego obiektu, które zgadzają się z ogólnodostępnymi informacjami o tajnym więzieniu CIA w Polsce. Publikacja raportu nastąpiła po wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z lipca 2014 roku, uznającym Polskę współwinną uczestnictwa w amerykańskim programie tajnych więzień CIA. Wśród technik przesłuchań, którym poddani byli więźniowie bądź przynajmniej jeden z nich,

wymienia się podtapianie wodą, symulowanie egzekucji przy użyciu nienaładowanej broni, wiercenie wiertarką w pobliżu głowy jednego z zatrzymanych, groźby napaści seksualnej wobec matki jednego z mężczyzn, a także inne tzw. „wzmocnione techniki przesłuchań”. Wciąż trwa w Polsce, wielokrotnie opóźniane, śledztwo rozpoczęte w 2008 roku. Jeden z polskich urzędników państwowych powiedział Amnesty International, że rząd amerykański zignorował wiele próśb o dostarczenie informacji potrzebnych do prowadzenia śledztwa. Amnesty International otrzymała informację, że Komisja Europejska zaakceptowała przekazanie funduszy na rozbudowę lotniska w Szymanach. Komisja Europejska powinna również wezwać polskie władze do wyjaśnienia i pełnego rozliczenia winnych łamania praw człowieka w ramach programu CIA na terytorium Polski.

Rumunia – Po latach zaprzeczeń, były szef rumuńskich służb wywiadowczych oraz ówczesny doradca prezydenta ds. bezpieczeństwa narodowego przyznał ostatnio, że rumuńskie służby wywiadowcze zezwoliły Stanom Zjednoczonym na otwarcie jednego lub dwóch tajnych więzień na terenie kraju. Wyjaśnił tę współpracę staraniem się przez Rumunię o członkostwo w NATO. Raport Senatu wskazuje na „czarne miejsce zatrzymań”, którego szczegóły są zbieżne z ogólnodostępnymi informacjami o tajnym obiekcie CIA w Rumunii. Uważa się, że w zamian od amerykańskiego rządu Rumunia otrzymała miliony dolarów. Rumuńskie władze zapewniły o rozpoczęciu śledztwa i zażądały pełnej, niezredagowanej wersji raportu Senatu.

Litwa – Po publikacji raportu Senatu kluczowy członek parlamentu, który wcześniej zajmował się śledztwem w sprawie istnienia rzekomego tajnego ośrodka, przyznał, że zgodnie z informacjami zawartymi w raporcie na Litwie przetrzymywano więźniów. Raport Senatu wspomina o „fioletowym miejscu zatrzymań” oraz zawiera szczegóły m.in. dotyczące tajnego przetrzymywania obywatela Arabii Saudyjskiej, które zgadzają się z ogólnodostępnymi informacjami o tajnym więzieniu CIA na Litwie. Grupa litewskich parlamentarzystów złożyła wniosek w

parlamencie o powołanie nowej komisji śledczej w sprawie udziału Litwy w operacji tajnych więzień CIA.

Wielka Brytania – Wielką Brytanię można uznać za najważniejszego sojusznika Stanów Zjednoczonych w globalnych operacjach antyterrorystycznych CIA. Raport Senatu zawiera jedną wzmiankę o możliwym udziale Wielkiej Brytanii w operacjach tajnych więzień i przesłuchań: o torturowaniu byłego więźnia Guantanamo Binyama Mohameda. Jak już informowano, Wielka Brytania desperacko lobbowała za tym, aby z dokumentu zniknęły jakiekolwiek powiązania z nią. Raport Senatu nie wspomina, czy Diego Garcia (terytorium brytyjskie na Oceanie Indyjskim) używany był jako punkt tranzytowy oraz/lub miejsce zatrzymań w ramach nadzwyczajnego programu CIA, mimo tego że Amnesty International od dawna nawołuje Stany Zjednoczone oraz Wielką Brytanię do przejrzystości w sprawie Diego Garcia. Premier David Cameron zapewnia o badaniu przez Wielką Brytanię zarzutów, zgodnie z którymi brytyjscy agenci mieliby być zamieszani w tortury i maltretowanie zagranicznych więźniów na terenach zamorskich, często w zмовie ze Stanami Zjednoczonymi. Stwierdzenie premiera może być jednak bezpodstawne – jak informuje Amnesty International, a także inne organizacje praw człowieka – obecne śledztwo prowadzone przez parlamentarny Komitet Wywiadu i Bezpieczeństwa nie spełnia wymogu niezależności. Jego działania umniejsza fakt, że rząd ma prawo utajnić informacje dla dobra bezpieczeństwa narodowego.

Była Jugosłowiańska Republika Macedonii i Niemcy – Raport Senatu przedstawił więcej informacji dotyczących wymuszonego zaginięcia obywatela Niemiec Khaleda el-Masriego, co było przedmiotem wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w 2012 roku. Rząd Macedonii nie skomentował raportu ani nie wykonał wyroku Europejskiego Trybunału. Rządowi Niemiec nie udało się skutecznie zbadać swojej roli w operacjach CIA ani zażądać ekstradycji ze Stanów Zjednoczonych trzynastu byłych pracowników CIA, którzy prawdopodobnie byli zamieszani w

schwywanie el-Masriego. – Rządy europejskie zamieszane w operacje antyterrorystyczne CIA muszą pilnie przeprowadzić skuteczne, szeroko zakrojone śledztwo, a także zreformować prawa, zasady i praktyki, przez które tak makabryczne i nielegalne działania mogły mieć miejsce – mówi Julia Hall. – Wszyscy odpowiedzialni za tortury oraz wymuszone zaginięcia na terytorium Europy powinni być pociągnięci do odpowiedzialności karnej po sprawiedliwym procesie, a ofiary tortury muszą doczekać się sprawiedliwości.

Członkowie Unii Europejskiej – Członkowie Unii Europejskiej współodpowiedzialni za działania w ramach programu tajnych więzień CIA muszą przeprowadzić skuteczne śledztwa w sprawie swojego zaangażowania w łamanie praw człowieka. Amnesty International wzywa Parlament Europejski do kontynuowania swoich konsekwentnych działań (trwających od 2006 roku) zmierzających do ujawnienia prawdy o współudziale Europy w torturach, a także do wywierania presji na państwa członkowskie, aby zbadały wszystkie zarzuty dotyczące łamania praw człowieka. Parlament Europejski powinien wezwać również Komisję i Radę UE do wspierania i promowania odpowiedzialności w Europie oraz sprzeciwienia się bezczynności państw członkowskich. Domaganie się odpowiedzialności winnych za naruszenia będzie sprawdzianem dla nowego Parlamentu Europejskiego, Rady UE i Komisji Europejskiej.

Źródło: [Amnesty International](#)